

گابریل مارسل

بودن و داشتن

صدیقه فراهانی
ویراسته دکتر بهزاد سالکی

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

مدرسنامه: مارسل، گابریل، ۱۸۸۹، ۱۹۷۳ م.

Marcel, Gabriel

عنوان و نام پدیدآور: بودن و داشتن / گابریل مارسل؛ ترجمه صدیقه فراهانی.

مشخصات نشر: تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۶۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۳۳-۴۲-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: عنوان اصلی: Being and having

موضوع: آگاهی

موضوع: هستی‌شناسی

موضوع: ایمان

شناسه افزوده: فراهانی، صدیقه، ۱۳۴۷ - مترجم

رده‌بندی کتابخانه: ۹۱۳۸۹B۳۳۰ پ ۲۴ م

زمان‌بندی دیوین: ۱۲۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۲۵۶۴۱

بودن و داشتن

گابریل مارسل

ویراسته: دکتر بهزاد سالکی

آماده‌سازی و تولید: واحد تولید بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

طراح گرافیک: پرویز بیانی

نوبت و شمارگان: چاپ اول ۱۳۹۲، ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

هرگونه بهره‌برداری از این کتاب بدون اجازه ناشر ممنوع است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهدای زاندارمیری شرقی، پلاک ۷۴.

طبقه دوم، تلفن، ۵-۶۶۴۷۷۳۰

www.parsehbook.com / info@parsehbook.com

فهرست

۹	دربارۀ نویسنده
۱۷	پیش گفتار
۲۱	بخش اول: بودن و داشتن
۲۱	۱. خاطرات روزانۀ مابعد الطبیعی
۱۳۰	رنوس مطالب مقاله ای که در انجمن مطالعات فلسفی خوانده شد
۱۳۵	توضیحات
۱۶۴	خلاصه
۱۶۷	۱۱. نکات عمده پدیدارشناسی داشتن
۱۸۹	بخش دوم - ایمان و واقعیت
۱۸۹	۱. ملاحظات دربارۀ بی دینی امروز
۲۱۲	تأملاتی دربارۀ ایمان
۲۱۴	تصور انسان بی اعتقاد از ایمان

درباره نویسنده*

گابریل مارسل، از پیشگامان تفکر وجودی و پدیدار شناختی در فرانسه، به سبب تحقیق و بررسی حساس و روشنگرش در باب ابتلائات و اعماق هستی بشری با جهت گیری به طور خاص دینی، در خور توجه است.

از جمله تأثیرات اولیه بر شخصیت و تفکر مارسل مرگ ناگهانی مادر او در سن چهار سالگی بود، تجربه فقدان غیر قابل جایگزین و حضور پایدار. هم چنین انزوای او به عنوان تنها فرزند که او را به آن جاکشاند که خواهر برادر خیالی برای خود بسازد که با آن ها صحبت می کرد. (او نخستین نمایشنامه خود را در هشت سالگی نوشت) سلطه آموزشی از نوع گردگریند Gradgrind مدیر مدرسه مشهور در زمان روزگار سخت دیکنز که اوقات خود را صرف کسب و کار بود آور می کند که از جار دائمی نسبت به روش های طوطی وار را پدید آورد، و سفرهای روزگار نوجوانی به سرزمین های بیگانه، که تجربه تأثیرگذار احساس انس در جهان های بیگانه و ناشناخته را برای او فراهم ساخت تأثیرات مهمی بودند. از همان اوایل نوجوانی غرق شدن او در موسیقی در مقام پیانیست و آهنگساز شروع شد، فعالیتی که برای او ارتباط با واقعیت متعال را تشکیل می داد.

پیش از این در ایام تحصیل در دبیرستان فلسفه به رسالت عقلانی اصلی مارسل

* برگرفته از:

تبدیل شد، که به نظریه‌ای که اندیشه‌های متافیزیکی را با فلسفه شلینگ ربط می‌داد منتهی می‌شد. او بعداً به مطالعه فلسفه در دانشگاه سوربن پرداخت اما هرگز رساله دکتری خود را به اتمام نرساند (درباره شرایط ضروری معقول بودن تفکر دینی). هر چند او گاه و بیگاه در دبیرستان‌ها فلسفه درس می‌داد حرفه دائمی او حرفه نویسندگی و متفکری آزاد باقی ماند، که نه تنها به خاطر نوشته‌های فلسفی او بلکه هم چنین به خاطر نقد ادبی و نمایشی‌اش مشهور بود. افزون بر این، او نویسنده پرکار نمایشنامه‌های عمیق درباره بحران روحی، روابط شخصی، گسیختگی روابط و درون مایه‌های گوناگونی بود که بعداً در آثارش فلسفی‌اش وضوح یافتند.

در جنگ جهانی اول کار او برای صلیب سرخ فرانسه در جستجو برای پیدا کردن سربازان مفقود در جنگ او را از ایده آلیسم بسته و انتزاعی دور و به سوی فلسفه‌ای برخاسته از تجربه شخصی نزدیک هدایت کرد. تحقیقات او درباره پدیده‌های «مابعدالطبیعی» (دور آگاهی، روشن بینی و غیره) او را در موضعی مخالف باطرد چنین موضوعاتی از بررسی فلسفی جدی قرار می‌داد. در سال ۱۹۲۹ او در یک تصمیم حیاتی که از جستجوی عقلی و روحانی طولانی ناشی می‌شد به مذهب کاتولیک رومی گردید. با این وجود او متفکری مستقل باقی ماند و از موضع‌گیری‌هایی که گاهی با نظرگاههای رسمی و مرسوم کاتولیک مخالف بود پیروی می‌کرد.

همان‌طور که اشاره شد، پس زمینه فلسفی اولیه او ایده آلیستی بود. هگل و شلینگ از تأثیرات مهم نخستین بودند، همچنان که برادلی، بورانکه، و بعداً رویس و هاکینگ نیز تأثیرات مهمی در رشد فلسفی او داشتند. او از همه این متفکران چیزهایی آموخت، و هنگامی که از ایده آلیسم انتزاعی دور و به فلسفه انضمامی نزدیک می‌شد، به طور گزینشی علائق عمده و نکات اصلی آن‌ها را پذیرفت یا رد کرد. بی تردید هانری برگسون (همراه با هاکینگ) عامل تأثیرگذار مهمی در این مسیر فلسفی از ایده آلیسم به نوع تازه‌ای از واقع‌گرایی بود.

در اثر اصلی اولیه خود، دفتر خاطرات مابعدالطبیعی (۱۹۲۷)، مارسل از مفهوم «مشارکت» که آن را از هاکینگ وام گرفته بود استفاده کرد تا به تحقیق در مسائل فلسفی اساسی وجود، احساس، تجسد (جسم داشتن)، شناخت دیگران، حافظه و باور

دینی پیردازد. «مشارکت» در این جا معنایی اساساً وجود شناختی دارد، نه معنایی به طور سنتی ذهنی یا عرفانی. مشارکت با تجربه ابتدایی وجود داشتن با دیگران، به ویژه آن گونه که در احساس و تجربه بدن خود شخص مشهود است. بحث دقیق و موشکافانه درباره جسم من در دفتر خاطرات مابعدالطبیعی (Metaphysical Journals) مقدم بر ملاحظات بعدی درباره این موضوع در فلسفه فرانسوی است. با دل کندن از نحوه فاعل - موضوع شناسایی سنتی حمل وجود، مارسل وجود را که به طور بنیادین واسطه از طریق احساس شناخته می شود در مقابل عینیت قرار داد که از طریق تفکر انتزاعی قابل شناخت است. بیان قبلی او از این دیدگاه در مقاله «وجود و عینیت» (۱۹۲۵) نشانگر نخستین کاربرد اصطلاحات «وجود» و «وجودی» به معنای کیرکگوری توسط یک متفکر فرانسوی بود. و او با کار برد مفهوم «مشارکت» در دفتر خاطرات مابعدالطبیعی در مورد روابط شخصی همراه با مارتین بوبر در روشن ساختن رابطه من - تو (I-Thou) از جمله رابطه ذات ازلی یا تویی مطلق (Absolute Thou) از پیشگامان این مفهوم بود. او آن را در مورد کل گستره تجربه دینی به کار برد. در خور توجه است که در زمانی که این فقرات دفتر خاطرات مابعدالطبیعی نوشته می شدند آن ها کند و کاوهای یک متفکر غیردینی و ناسمتعهد به هر ایمان دینی خاص نبودند.

در مقالات و یادداشت های درخشان و نفس گیری که آثار بعدی او آکنده از آن ها بود، مارسل مفاهیم بنیادی خود را در مورد نمونه های انضمامی هستی بشری، اعتماد، عشق، امید، ایمان، یأس، خودکشی، در مورد موقعیت های وجودی اساسی که اراده به نفی و خود نابودسازی را موجب می شود و هم چنین وجود و با دیگران بودن به کار برد. «مشارکت» با صراحت بیشتری به عنوان «درگیری» (رابطه داشتن با انسان های دیگر) و «حضور» (گشوده بودن به آن ها) تبیین شد. از نظر مارسل، نحوه وجود بشری یک واقعیت مادی محض نیست بلکه عملی سرنوشت ساز و یک تصدیق است. نه فقط تصدیق «من هستم» بلکه تصدیق «ما هستیم». تمایز پیشینی بین هستی و عینیت بعداً به عنوان تمایز بین بودن و داشتن بیان شد. بین آن چه می توان با آن رابطه برقرار کرد، با آن وجود داشت، و با آن یکی شد» و آن چه می توان جای آن را مشخص کرد، به توصیف آن پرداخت و به تملک درآورد (از

لحاظ جسمانی یا ذهنی). مشارکت وجودی که در آثار اولیه او خطوط کلی آن نشان داده می‌شود در مقالات و یادداشت‌های روزانه بعدی، به ویژه در بودن و داشتن (Being and Having) زائر (Homo Viator) و نیز در سخنرانی‌های گیفورد او راز هستی (The Mystery of Begin) به تفصیل شرح داده می‌شود. و در همان زمان نشانه‌های خاطره‌انگیز و همراهی‌کننده‌ای وجود داشت که نمایشنامه‌های او فراهم می‌ساخت.

اهمیت نوشته‌های مارسل عبارت از بازبانی کل حوزه‌های تجربه بشری - دینی زیباشناختی، و عمیقاً شخصی و بین افراد - بود که فلسفه سنتی دوره نوجوانی و اوائل دوران بزرگسالی او آن‌ها را نادیده گرفته یا به عنوان پیش پا افتاده و بی‌معنا کنار گذاشته بود. در مقابل جزمیت‌های رایج تأییدپذیری، جهانشمولی و وضعیت طبیعی، او توجه خود را برگزیده کامل شرایط بشری متمرکز کرد و از فیلسوف خواست که با فهم تجربه خودش در تمامیت و اعماق آن به آگاهی از موقعیت بشری و رابطه انسان با واقعیت دست یابد. هدف نه ذهنیتی خود مدارانه بلکه رابطه بین بین‌الذات جمعی بود، زیرا جستجوی شخصی فیلسوف باید با فراخوانی‌ها و پاسخ‌های اشخاص دیگر و تجربه‌های آنان همراه می‌شد و با آن‌ها کامل می‌گردید.

آثار

الهیات و فلسفه

Journal Métaphysique (1914- 1923). Paris, Gallimard, 1927; as Metaphysical Journal, Chicago, Regnery, 1950; London, Barrie and Rockliff, 1952

Être et avoir. Paris, Aubier, 1935; as Being and Having London, Dacre Press, 1949; Boston, Beacon Press, 1951

Du refus à l'invocation. Paris, Gallimard, 1940; as Creative Fidelity, New York, Noonday Press, 1946.

Homo Viator: Prolegomènes à une métaphysique de l'espérance. Paris, Aubier, 1945; as Homo Viator: Introduction to a Metaphysic of Hope, London, Gollancz, and Chicago, Regnery, 1951.

- La Métaphysique de Royce. Paris, Aubier, 1945; as Royce's *Metaphysics*, Chicago, Regnery, 1956.
- Position et approches Concrètes du mystère ontologique. Paris, Vrin, 1949; as *The Philosophy of Existence*, London, Harvill Philosophical Library, 1949.
- Le Mystère de Letre I: Réflexion et mystère. Paris, Aubis, Aubier, 1951; as *The Mystery of Being I: Reflection and Mystery*, London, Harvill Press, 1950; Chicago, Regnery, 1960.
- Le Mystère de l'être II: Foi et réalité. Paris, Aubier, 1951 as *Mystery of Being*, London, Harvill Press, 1951; Chicago, Regnery, 1960.
- Les Hommes Contre l'humain*. Paris, Le Colombe, 1951; as *Man Against Humanity*, London, Harvill Press, 1952; as *Man Against Mass Society*, Chicago, Regnery, 1952.
- Le Déclin de la Sagesse. Paris, Plon, 1954; as *Decline of Wisdom*, London, Harvill Press, 1954; Chicago, Regnery, 1955.
- L'Homme Problématique*. Paris, Aubier, 1955; as *Problematic Man*, New York, Herder, 1967.
- The Influence of Pasychic Phenomena on My Philosophy*. London, London Society for Psychic Research, 1956. Théâtre et religion. Lyons, Vitte, 1959.
- Présence et immortalité: Journal Métaphysique (1938- 1943) et autres textes. Paris, Flammarion, 1959; as *Presence and Immortality*, Pittsburgh, Duquesne university Press, 1967.
- Fragments Philosophiques, 1909- 1914*. Louvain, Nauwelaerts, 1962; as *Philosophical Fragments, 1909- 1914, and The Philosopher and Peace*, Notre Dame, Indiana, University of Notre Dame Press, 1965.
- The Existential Background of Human Dignity* (lectures). Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1963.
- Paix sur la terre: Deux Discours, une tragédie*. Paris, Aubier, 1965.
- Gabriel Marcel et les niveaux de l'expérience* (selections), edited by Jeanne

Parain- Vial. Paris, Seghers, 1966.

Searchings (selected essays). New York, Newman Press, 1967.

Pour une sagesse tragique. Paris, Plon, 1968; as *Tragic wisdom and Beyond*,

Evanston, Illinois, Northwestern University Press, 1973.

Coleridge et Schelling. Paris, Aubier- Montaigne, 1971.

En chemin, vers quel éveil? Paris, Gallimard, 1971.

_____ نمایشنامه‌ها

Le Seuil invisible (includes La Grâce and Le Palais de sable). Paris, Grasset, 1914.

Le Coeur des autres. Paris, Grasset, 1921.

L'Iconoclaste. Paris, Stock, 1923.

Un Homme de Dieu. Paris, Grasset, 1925; as *A man of God*, in *Three Plays*, 1952.

Le Quatour en fa dièse. Paris, Plos, Plon, 1925.

Trois Pièces: Le Regard neuf, Le Mort de demain, La Chapelle ardente. Paris, Plon, 1931.

Le monde cassé. Paris, Desclée De Brouwer, 1933.

Ariadne: Le Chemin de Crète. Paris, Grasset, 1936; as *Ariadne*, in *Three Plays*, 1952.

Le Dard. Paris, Plon, 1936.

La Soif. Paris, Desclée De Brouwer, 1938; revised version, as *Les Cocurs avides*, Paris, La Table Ronde, 1952.

L'Horizon. Paris, Aux Etudiants de France, 1945.

Théâtre comique includes (*Colimbyre*; ou, *Le Brasier de la paix*; *La Double expertise*; *Les Points sur les i*; *Le Divertissement Posthume*). Paris, Albin Michel, 1947.

Vers un autre royaume includes (*L'Emissaire* and *Le Signe de la croix*. Paris, Plon, 1949.

La Fin des temps. Paris, Realités, 1950.

Rome n'est plus dans Rome. Paris. La Table Ronde, 1951.

Three Plays: A Man of God, Ariadne, The Funeral pyre. London, Secker and Warburg, 1952; New York, Hill and Wang, 1958.

La Dimension Florestan. Paris, Plon, 1956.

— آثار دیگر

Recherche de la famille, essai sur "l'être familial," with others. Paris, Editions Familiales de France, 1949

Un Changement d'espérance à la rencontre du Réarmement moral: Des témoignages, des faits. Paris; plon, 1958; as *Fresh Hope for the World: Moral Rearmament in Action*, New York, Longman, 1960.

L'Heure théâtrale: Chroniques dramatiques: De Giraudoux à Jean- Paul Sartre. Paris, Plon, 1959.

Entretiens (Paul Ricoeur & G. Marcel). Paris, Aubier, 1968.

Critical Studies: Gabriel Marcel et Karl Gaspers, deux Maîtres de l'existentialisme, by Paul Ricoeur, Paris, Editions du Temps Present, 1948; *Gabriel Marcel* by Seymour Cain, London, Bowes and Bowes, and New York, Hillary House, 1963; *The Existentialist Drama of Gabriel Marcel*, edited by Francis J. Lascoe, West Hartford, Connecticut, St. Joseph's College McAuley Institute of Religious Studies, 1974; *The Philosophy of Gabriel Marcel*, edited by Paul Arthur Schilpp and Lewis Edwin Hahn, La Salle, Illinois, Open Court, 1984.